

xercavins

Revista independent de Verdú • any XIII • octubre de 2013 • núm. 55

Entrevista
Mariona Sanfeliu
Sara Santanegracia

experiència i vocació...

...ells ho saben agrair

973 92 71 98

www.neovets.cat

 facebook.es/neovets

c/ Via Lacetània,6
TÀRREGA

Editorial	3
Notícies	4
El lector escriu	10
Actualitat	17
Entrevista	18
Art.....	21
Història	22
Creació	26
Societat	30
Arquitectura	33
Arqueologia.....	34
Turisme.....	36
De fa algun temps.....	38
Entreteniments	38

Número 56. Gener de 2014 · preu 4 €

EDICIÓ:

Associació Cultural Xercavins de Verdú
Plaça de la Verdura, s/n - 25340 Verdú
revistaxercavins@gmail.com

PRESIDENT: Ramon Cardona

DIRECTOR: Ricard Gilabert

CONSELL DE REDACCIÓ:

Josep M. Castelló, Àngels Escolà,
Joan Fornsubirà, Guiu Sanfeliu

PORTADA: Ricard Gilabert

PUBLICITAT: Xercavins

ARXIU FOTOGRAFIA: Xavier Ramell i Ricard Gilabert

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Montse Minguell

MUNTATGE: Joan Mateu (www.zigordisseny.com)

IMPREMTA : Anfigraf

COMPROMÈS AMB L'ÈTICA PERIODÍSTICA
Consell de la Informació de Catalunya

AMB LA COL-LABORACIÓ DE:

INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

AJUNTAMENT DE VERDÚ
Diputació de Lleida

Els continguts dels escrits que publiquem no són forçosament compartits per l'Associació Cultural Xercavins i només reflecteixen el parer de qui els signa.

Dipòsit legal: L-138-2000

Érem, som i serem

Amb aquestes paraules, l'actriu Montserrat Carulla donava el tret de sortida als actes de celebració del tricentenari de la caiguda de Barcelona a mans de les tropes borbòniques. Un acte sobri i emotiu, que és l'inici d'un seguit d'actes de commemoració dels fets de 1714.

L'any que fa poques setmanes que hem començat es presenta entusiasmant davant la possibilitat d'assistir a les urnes per decidir el futur del nostre país. El proper 9 de novembre està prevista de celebració del referèndum d'independència de Catalunya.

Aquest moment històric no hauria estat possible sense l'empenta de la societat civil que, organitzant-se al marge dels partits polítics, ha vertebrat el moviment independentista cap a la centralitat política. Això ha estat gràcies en gran mesura a l'Assemblea Nacional Catalana, una entitat popular, unitària, plural i democràtica que té per objectiu assolir la independència de Catalunya. L'entitat organitzadora de la manifestació de l'11 de setembre de 2012 a Barcelona i de la Via Catalana cap a la independència compta a partir d'aquest mes de gener amb una assemblea territorial a Verdú.

El passat mes d'octubre, coincidint amb la Festa de la Verema i el Vi un grup de verdunins i verdunines van organitzar l'encesa de l'estelada d'espelmes al bell mig de la plaça Major. Amb aquell acte se simbolitzava el naixement de la secció local de l'ANC. Creiem que és important que el territori es vertebrí i s'organitzi també per fer arribar els anhels del nostre poble fins el municipi més petit.

A nivell local també és molt important conservar les festes i tradicions. I amb la celebració de les festes de Nadal la nostra vila ha tornat a gaudir d'una vetllada de Nadal amb la tradicional Escala en Hi-Fi, i una revinguda arribada dels Reis de l'Orient. El dos actes organitzats gràcies a l'entusiasme, il·lusió i dedicació de l'associació cultural Adacit. Entitat a qui cal donar les gràcies per fer realitat aquestes dues nits tan màgiques i especials.

Cal mencionar l'originalitat de les carrosses d'aquest any, ja que Ses Majestats van arribar a Verdú amb camell. Unes carrosses disseny del Pare Cinto Casanoves.

A tota la gent que des del territori treballa pel dia a dia del nostre poble i nostre país, encoratjar-los a seguir endavant. I finalment desitjar un molt bon any a tots els lectors i lectores que feu possible Xercavins.

Col·laboradors i col·laboradores

- L'admissió d'articles per al proper número de XERCAVINS (núm. 57) es tancarà el dia 6 d'abril de 2014. Passada aquesta data els articles rebuts quedaran per al número següent.
- Només s'admetran originals en arxius word o similars, amb una extensió màxima de 450 paraules.
- És convenient que tots els articles vagin acompanyats d'una fotografia (lliurada fora de l'arxiu de text) i amb una introducció/resum de tres línies.

Publicitat

- La continuïtat de Xercavins depèn en bona mesura de les col·laboracions publicitàries. Si voleu anunciar-vos-hi, truqueu al telèfon 649 38 99 00.

Per a contactar amb la revista o enviar-nos originals utilitzeu el correu electrònic: revistaxercavins@gmail.com

Verdú al punt

Josep M.
Castelló

Visita d'una vintena d'antics diputats del Parlament de Catalunya a Verdú

El divendres dia 25 d'octubre, un grup d'exdiputats al Parlament de Catalunya varen visitar el castell i la parròquia. A la seva arribada, els va rebre l'alcalde Josep Riera. Referent a la visita al castell, tots varen quedar sorpresos del procés de restauració que mostra en tota la seva magnificència el conjunt medieval i la bellesa de les seves dependències.

No cal dir l'impacte favorable que va ocasionar-los la visita a la Parròquia de Santa Maria de Verdú. L'expressió de la seva impressió fou... I és que a Verdú, teniu coses bones!

Les nostres residències estan d'inauguracions i celebracions

El dia 28 d'octubre, la Residència Mare Marcel·lina invitava els familiars dels residents i voluntaris a la inauguració de l'ampliació de l'edifici amb la construcció d'un nou menjador molt espaiós i acomodat a les circumstàncies. La comunitat de Hermanitas de los Pobres de San Pedro Claver, el personal de servei i els residents invitaren els presents amb la tradicional castanyada.

Amb motiu del 20è aniversari de la inauguració de la Residència Sant Pere Claver, l'entitat gestora Associació Benestar i Desenvolupament ABD va organitzar una celebració

molt simpàtica, emotiva i participativa. Amb la presència de dirigents de la gestora, l'alcalde de Verdú, la directora de la residència Imma Prim, residents, familiars i voluntaris. Varen iniciar l'acte amb l'entrega de diplomes a les residents i personal de servei amb més temps a la casa. Seguidament, s'obrí el torn de paraules, presentat per la Sra. Imma Prim, directora del centre, hi varen participar la Sra. Àngels Guiteras: gerent ABD i presidenta de la Taula Tercer Sector Social de Catalunya, la Sra. Felisa Pérez:

directora tècnica ABD i presidenta ABD, la Sra. Pilar Rodríguez: directora UOPSS ABD i adjunt a gerència ABD i va tancar les intervencions la felicitació del Sr. alcalde Josep Riera. A continuació, els alumnes de la nostra Escola Jardí varen oferir la interpretació de dues cançons com a mostra de l'intercanvi de visites que tot sovint fan alumnes i residents. També es va fer la inauguració del jardí de la residència on hi ha instal·lades unes peces per fer-hi rehabilitació. Acabat aquest acte es va servir un bon berenar amb la col·laboració dels voluntaris, personal de servei i familiars.

Cal Talaveró Centre d'Art

El dissabte dia 9 de novembre es féu la inauguració de la primera exposició individual de Jordi Traperho a Verdú amb el títol: El Cant i el Crit de la Terra. Una gran riquesa visual, ple d'elements simbòlics, abstractes, geomètrics i figuratius. En la inauguració Traperho va realitzar una "performance" en la qual vàrem poder descobrir una altra faceta de la seva creativitat.

Fundació Tekhnikós

El dia 16 de novembre va tenir lloc a la Fundació Tekhnikós la inauguració d'una exposició del prestigiós artista Yen Chun Lin seguint la dinàmica d'innovació i foment de les cultures.

Restauració del reliquiari que guarda un fragment d'os de sant Pere Claver i el retrat de l'arquebisbe Terès

Dues restauracions que amplien encara més el valor artístic i patrimonial de la parròquia de Verdú. El primer es tracta d'un reliquiari que conté un petit fragment d'os de sant Pere Claver i que fou venerat en la festa del sant el passat dia 9 de setembre. L'altra és la restauració del retrat a l'oli de Joan Terès, fill de Verdú, arquebisbe de Tarragona i virrei de Catalunya.

Jornada Literària en commemoració de l'Any Espriu i activitats de l'Associació "Dones Argila" de Verdú

El dia 4 de desembre, per commemorar l'any Espriu, l'Associació de Dones Argila van programar un acte literari a càrrec de l'escriptor lleidatà Pep Coll, que va glosar la figura de Espriu i alhora va presentar el seu llibre *Dos taüts negres i dos de blancs*.

El dia 14 de desembre, varen organitzar un taller de cuina a càrrec de la Maria Teresa Queraltó que resultà ser tot un èxit. També varen participar a la Marató de TV3 amb l'elaboració de pastissos i altres actes organitzats al Casal de Verdú.

37a Assemblea de l'Associació "Amics de Sant Pere Claver"

El dissabte dia 7 de desembre, els Amics de Sant Pere Claver varen celebrar la seva assemblea anual. Aquest any, com a novetat, s'ha

**Verdú
al Punt**

fet en dissabte tarda-vespre amb el protocol normal de l'assemblea convocada pel seu president David Tous. En el punt de renovació de càrrecs de la junta, va acceptar ser-ne membre Mercè Solé.

Es féu un reconeixement molt aplaudit a la incansable i bona tasca que ha realitzat el P. Carles Portabella S.J. a la Casa de Sant Pere Claver, responsable i representant de la Companyia de Jesús a Catalunya i que ha estat jubilat del càrrec.

Seguidament Natàlia Méndez, directora d'Arrels de Sant Ignasi de Lleida, pronuncià una conferència amb el títol: Què fem per als qui no tenen llar?

Des de la tristesa, Verdú Participa a la Marató de TV3 en favor de pal·liar les malalties degeneratives

Malgrat la notícia que entristia tot el poble de Verdú per la sobtada mor de Joan Vallverdú Santallúcia (el Joan de cal Carlí) persona que sempre havia col·laborat en totes les activitats de la vila, pare de la Sònia, activista cultural de Verdú i col·laboradora de Xercavins, el diumenge dia 15 de desembre amb motiu de la celebració de la Marató de TV3, les entitats de Verdú varen celebrar diversos actes al Casal de Verdú; berenar popular, bingo i altres. Es varen recaptar 800 euros que es varen ingressar al fons de la Marató.

Pastissos i delícies

a càrrec de Associació de les Dones d'Argila

Xocolatada

a càrrec d'AEIG Marinada

Bingo

a càrrec d'AEIG Marinada

Diumenge 15 de desembre
a les 17h al local de Verdú

Verdú amb

La Marató

3

Malalties neurodegeneratives

Diu molt de tu

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Verdú

AEIG Marinada

Nadal a l'Escola Jardí de Verdú

Els alumnes i professors de l'Escola Jardí de Verdú varen significar el Nadal organitzant el Mercat de Santa Llúcia a la plaça Major per facilitar la compra d'abillaments casolans i figures de pessebre.

Amb una nodrida assistència de pares, padrins, germans i amics, el dijous dia 19 de desembre, dels alumnes i professors de l'Escola Jardí de Verdú, varen felicitar les festes amb un simpàtic festival de poemes i nades al Casal de Verdú. Des de P3 fins a 6è varen recitar i cantar els més bonics i tradicionals poemes de Nadal que feren l'alegria de tots els assistents. Al final varen fer cagar el tió amb obsequis per a tots.

Comunitat General de Regants del Canal Segarra - Garrigues

El divendres dia 20 de desembre la Comunitat General de regants del Canal Segarra-Garrigues, juntament amb la col·lectivitat de regants número 9, varen tenir una reunió

informativa a la sala del castell de Verdú, amb una nodrida representació de propietaris de les finques afectades per la xarxa de reg del Sector 6 corresponent al terme municipal de Verdú. Es varen posar en coneixement els projectes de regadiu, els cost financer i l'organització amb la finalitat de portar l'aigua a les finques que hagin assumit el cost del regadiu.

Festes de Nadal a Verdú

Amb la Missa del Gall de mitjanit, començava la celebració del Nadal a Verdú. Seguint la tradició, els joves, músics i fidels fan d'aquesta celebració religiosa tot un ambient festiu nadalenc que finalitza amb una popular torronada. Les trobades familiars, el tió i els bons àpats emmarcats amb els abillaments de la festa, propicien un ambient agradable.

Al vespre, al Casal de Verdú, organitzat per l'Associació ADACIT-VERDÚ ens varen oferir un espectacle de llum, música, ball i color, amb el títol "Buscant el Nadal", que feren la delícia dels assistents. També hi va haver la visita del patge reial de Ses Majestats els Reis d'Orient, el patge Gregori.

La Nit de Cap d'Any, organitzat per l'Ajuntament i altres entitats de la vila, es féu el sopar revetlla al Casal de Verdú, amb un ambient festiu i familiar, acompanyat de bons menjars i bones begudes que ajudaren a fer un bon ball per pair-ho i celebrar l'entrada del Nou Any 2014 compartint, tots els assistents, desitjos de salut, pau i joia per a tots.

El dia 5 al vespre, organitzat i treballat per ADACIT, Ses Majestats els Reis d'Orient feren al seva entrada a Verdú, aquest any, amb carrosses noves, disseny del P. Cinto Casanoves, fetes amb molt de gust i bellesa. Ses Majestat visitaren, primerament, les nostres residències d'avis i tot seguit organitzaren la cavalcada per fer la seva entrada solemne a la plaça Major de Verdú on foren rebuts pels Sr. alcalde Josep Riera qui els féu entrega de la clau de la vila; Ses Majestats correspongueren amb els parlaments de rigor i tot seguit varen recórrer els carrers de la vila per portar, a domicili, i complir amb els encàrrecs que els infants els varen encomanar amb les seves cartes. Felicitem els organitzadors pel treball i el seu bon gust.

Verdú
al Punt

Cloenda de la celebració del 125 aniversari de la canonització de sant Pere Claver

El dissabte dia 18 de gener de 2014 l'Església Parroquial de Verdú va ser el marc que va acollir un extraordinari concert de música religiosa a càrrec del Cor de Cambra Absis de l'Aula Municipal de Música "P. Irineu Segarra" d'Ivars d'Urgell sota el títol Música per a celebracions. Segles XII-XIX, amb acompanyament orquestral i solistes sota la direcció del musicòleg Josep M. Salisi i Clos. Un concert que va tenir un poder de convocatòria fins a omplir totes les naus de l'església satisfent les aspiracions dels organitzadors i patrocinadors, el Bisbat de Solsona i Parròquia de Santa Maria de Verdú. El concert fou presidit pel Sr. bisbe de Solsona monsenyor Xavier Novell, el rector de Verdú mossèn Ramon Roca, sacerdots del bisbat i P. Jesuïtes. El director Josep M. Salisi féu les introduccions de cada interpretació que varen resultar molt interessants per la relació que tenen amb Verdú i el seu entorn. L'execució de les obres fou molt aplaudida pels assistents.

territorial de Governació Sr. Jordi Curcó, el president dels Amics de Sant Pere Claver. Sr. David Tous juntament amb sacerdots del bisbat i pares jesuïtes de Catalunya, es va donar per clausurat aquest Any Jubilar amb una solemne eucaristia a l'Església Parroquial de Santa Maria de Verdú, cantada pel Cor d'Homes de la Parròquia i acompanyada a l'orgue per Cristina Marimón i un conjunt instrumental de joves noies i nois de la vila sota la direcció de Josep M. Salisi i d'Eduard Boleda a la part musical, adquirint una solemnitat i conjunt harmònic digne de felicitació.

Festa Major d'Hivern de Verdú

Els dies 25 i 26 de gener Verdú ha celebrat les festes en honor a sant Flavià i el sant Crist, complint amb la tradició de la nostra vila. Els actes religiosos foren presidits pel vicari general del Bisbat de Solsona, Joan Casals i Cubinsà, que féu les homilies corresponents i concelebració amb mossèn Ramon Roca, rector de Verdú, els cants foren a càrrec del cor d'homes de la vila. En els actes lúdics hem de destacar el concert celebrat a l'Església Parroquial per la coral Veus del Pla dirigida per Xavier Pons, el sopar popular organitzat per l'Ajuntament i en el qual va tenir lloc la pre-

El diumenge dia 19 va tenir lloc, pròpiament, la clausura oficial d'aquest Any Claverià per part del Bisbat de Solsona i la Companyia de Jesús a Catalunya. Amb la presència del Sr. bisbe de Solsona monsenyor Xavier Novell, el P. Provincial de la Companyia de Jesús a Catalunya P. Lluís Magriñà, l'alcalde de Verdú, Sr. Josep Riera, el director general d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya Sr. Enric Vendrell, la presidenta del Consell Comarcal de l'Urgell Sra. Rosa Maria Mora i el director

sentació de la maqueta del castell de Verdú, obra del Sr. Miquel Àngel Ramos, sotsdirector general d'Obres i Serveis del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya i que fou molt ben explicada pel Sr. Joan Tous, la visita nocturna al castell acompanyada de les explicacions de l'alcalde Sr. Josep Riera, els jocs i xocolatada per la mainada organitzat per AEiG Marinada, l'exposició de pintures amb temàtica verdunina de Basil Nubel de renom internacional, exposició de pintura a càrrec d'Àngela Garcia Burló, la conferència d'Àngels Molpeceres amb motiu del bicentenari de Giuseppe Verdi i el magnífic ball amb l'Orquestra New York.

va començar a les deu del matí fins a les dues de la tarda amb força participació ciutadana. A la una del migdia i a la sala del castell, es féu l'acte de presentació de l'Assemblea Nacional Catalana amb la magnífica actuació de joves instrumentistes de Verdú sota la direcció d'Eduard Boleda. El parlament de presentació oficial va anar a càrrec d'en Pep Riera líder sindical d'Unió de Pagesos i membre de l'ANC. Finalitzà l'acte amb el cant dels Segadors.

Signa un vot per la Independència i presentació de l'Assemblea Nacional Catalana a Verdú

El diumenge dia 26 de gener Verdú és va unir a la campanya Signa un Vot per a la Independència organitzada per la ANC, la votació

Vols el calendari de Verdú de l'any 2014?

Pots passar-lo a buscar per l'oficina de turisme.

Preu 2€ / Subscriptors gratuït

Pugem a les golfes: el cavall de cartró

**Núria
Boleda
de cal
Senyores**

pugemalesgolfes.blogspot.com

La primera cosa que veia quan pujava a les golfes de cal Senyores era el cavall de cartró de quan el meu pare era petit. Estava nou, potser no el van deixar jugar gaire, per tal que no es fes malbé. O tal vegada era molt curós i el cuidava molt, no ho sabré mai.

A mi m'agradava pujar-hi. En pic els peus no em tocaven a terra, em convertia en una amazona, en un mosqueter, en un soldat del far-west, en un indi sioux, en una reina...

Al damunt d'aquell cavall qualsevol cosa era possible.

En aquella època, el meu somni quant a regals era un poni. Bé, la fantasia infantil pot anar per qualsevol lloc, no m'imagino on hauríem posat la pobra bèstia si els Reis d'Orient me l'haguessin portat, quin maldecap!

A falta de poni, tenia el cavall del pare. Però havia d'anar amb molt de compte perquè era molt delicat.

Les fàbriques de joguets sempre han sabut que els nens volien cavalcar, i han fet versions de tota mena d'aquesta joguina.

Des de tricicles fins a balancins, cavalls amb rodetes, cavallets de fusta o de plàstic.

I les versions més modestes, que consistien en una barra amb un cap a la punta, que podia ser de diversos materials, des de peluix fins a fusta plana, o el més casolà: el pal d'una escombra amb un mitjó ple de draps que simulava el cap. Un cop pujats a la gropa, no ens importava gaire, en realitat.

També hi havia la versió superxula, no més per moments concrets: els cavallets de les firetes, que donaven toms i toms i que no ens cansaven mai.

I els cavalls mecànics que funcionaven amb una moneda i ens feien somiar durant uns minuts.

Els fotògrafs antics disposaven de cavalls de cartró pedra als seus estudis, per fer retrats als infants de l'època (també tenien nines i altres estris d'atrezzo).

En honor a un d'aquests professionals, a Saragossa hi ha plantat al mig del carrer un cavallet de joguina fet de bronze, on nens i grans es fan fotos de record, tot evocant temps passats.

Un d'aquells estius en què venia a Verdú a passar les vacances, vaig pujar a les golfes i allà hi havia el cavallet. La mala sort va voler que just al damunt, sota la teulada, hi hagués una gotera traïdora, que el va anar deteriorant durant tot l'hivern. Quan el vaig trobar no en quedava gran cosa: el cartró s'havia anat desfent amb la humitat i tota la seva dignitat equina s'havia transformat en una espècie de pasta grisosa, mig desfeta.

El cavall del pare va passar a formar part dels meus records de les golfes.

Eduard
Boleda

Paisatges de Verdú

Cal Mecànic

Al'altre número de Xercavins vaig dir que no hi ha fotografies del fet diari, del dia a dia de les persones i vaig proposar-me de fer escrits i fotografies sobre el tema.

La millor manera de començar és anant a cal Mecànic, el cotxe em fa un sorollet estrany.

Cal Mecànic sempre és obert, tant si hi és com si no hi és, amb la particularitat que pot ser que ell no hi sigui, però que hi hagi una altra persona, que si hi vas per manllevar alguna eina específica t'ajuda a buscar-la i "no pateixis ja li diré que la tens tu". Això és vida de poble.

Normalment sempre hi trobarem el Josep M. feinejant sense parar, tant pot ser dalt d'un tractor com sota un cotxe o entremig d'una sulfatadora. Perquè quan vas "al mecànic" saps que dins al taller t'hi pots trobar tot tipus de maquinària, tant amb motor com sense, agrícola: amb tractors escapçats

per la meitat que penses que no hi ha manera de tornar-ho a muntar, ferros per les vinyes o, com és el cas de la fotografia adjunta, arreglant un seient d'un cotxe.

Però el que sé segur que hi trobaré és gent fent petar la xerrada, sobretot de cara al vespre, o a primera hora del matí. Pot ser que sigui gent que hi té algun *trasto* per reparar, però la gran majoria de vegades és només punt de trobada, especialment de pagesos, allà s'hi comenta tot, des del futbol local fins a la política internacional, passant per les collites i el canal Segarra -Garrigues. De fet s'hi està bé al mecànic, no hi vaig massa però quan hi vaig la gent, els contertulians, asseguts en unes cadires que eren del bar de la plaça, fan petar la xerrada tot mirant en Josep M., ell no para. Fins i tot, moltes vegades sembla que no hi és a la conversa però no li cau res a terra i quan convé hi diu la seva.

És entretingut mirar la gent com treballa, veure com

treballen els paletes, mirar com puguen les peces els ceramistes, veure alguna maquinària gran alçant les bigues d'una casa sempre crea expectació, i si el que treballa t'obre les portes del seu taller i et convida a entrar de manera que a l'estiu estàs a l'ombra i a l'hivern a recer millor que millor. De fet "al mecànic" s'hi han fet moltes coses, preparar la festa de la verema, guarniments de carrers, diferents sopars, fins i to recordo en més d'una ocasió sopars amb els jugadors del futbol, amb un vi de la casa que feia la delícia a més d'un comensal.

La reunió en tallers o en establiments no és nova, el pare ja m'ha dit moltes vegades que, de jove, es reunien al taller de sastre del Caus, també és un lloc de reunió a cal Ferrer i en altres indrets, com en forns de pa.

El que importa no és el lloc, això dependrà del tarannà de la persona que regenta el local, el que importa és trobar-se i fer-la petar. Encara que penso que aquesta manera de fer es va perdent, no ja només perquè cada vegada hi ha menys tallers o locals on es treballa, sinó també per culpa de les noves tecnologies que fan que cada vegada parlem menys cara a cara i ens tanquem més a casa nostra. És més, fins i tot dins de casa nostra les trobades i les converses es veuen alterades pels mòbils, els whatsapp i ha esdevingut normal que en els dinars de Nadal, per exemple, hi hagi la meitat de la família o dels amics enviant missatges i fotografies per compartir-ho amb els "amics".

Patètic. Doneu-me tertúlies i converses com les de cal Mecànic encara que a vegades se'n digui alguna de grossa.

Flavià
Mateu
Cluet

Carta oberta al Sr Guiu Sanfeliu i Rochet

Amic "Guido": Ha estat per mi una sorpresa veure el meu nom en lletra grossa, dedicant-me tota una pàgina de la revista. No sóc tan important, ni molt menys. Gràcies. Referent al llibre, ja està comentat; deixem-ho per llest. He llegit tota la revista i em sembla impossible el que hi veig: aquesta catalanitat. Ja saps tu que Verdú (la part més visible) no era així en la meua època -tu ets una mica més jove. Aleshores hi havia una dreta catòlica-franquista al cent per cent. Actualment penso si no serà simulat aquest catalanisme. Si és vertader admiro les actuals dones i homes joves de Verdú; no als avis que encara són com

són. Admiro a aquestes noves generacions fins als 40 anys, que no han heretat aquell servilisme i adoració al poderós. També puc constatar la moderació d'alguns col·laboradors...

Sí, és veritat que podríem tenir una llarga conversa, ja que ets persona sense fanatisme de cap mena, imparcial total en tota idea. Venir a Verdú, difícilment serà possible: els anys i el fet de trobar-me bé a Reus. De tota manera mentre editeu la revista estaré al corrent de Verdú, del Verdú que no conec, les persones vull dir. Possiblement que envii poques col·laboracions; fotos no en tinc cap que puguin interessar als lectors. Jo aviat poso

arrels on visc, com ja em passa a Reus i més aviat m'inspiren temes reusencs. Verdú ja em queda molt lluny en el temps i la distància. Són molts anys passats, ja em sembla que és un altre poble amb una altra gent. Bé, amic Guido, cal Forroll sempre ha estat per a mi des de petit, un referent: l'avi em prenia a "l'hort del Forroll" que era l'hort que treballava, i el meu pare tenia simpatia pel teu, no perquè donava feina als rojos, sinó perquè era una persona noble, oberta i sense prejudicis. Res més, que guardar-te l'amistat fins a l'últim dia.

Marc
Boleda
Franco

El fred de l'hivern

Cada dia fa més fred, ens passem tota la setmana a casa tancats, esperant que arribi el cap de setmana, per retrobar-nos amb els amics, per parlar de les nostres batlletes, les anècdotes que ens han passat a l'institut, a la universitat ...

En arribar el cap de setmana ens trobem amb el mateix problema, fa massa fred per sortir al carrer, i ens quedem a casa, la gent s'apaga i no vol sortir per por que el fred els congeli.

La gent jove necessita sortir, però per culpa de les adversitats del fred no podem, l'únic que podem fer és anar a casa d'algun amic, o passar-nos la tarda al bar del poble, però l'altra opció més bona seria demanar un local per al jovent i així poder petar la xerrada, poder jugar a cartes, mirar la televisió, escoltar música...

Ja sabem que és complicat demanar coses en aquests moments de crisi, però entre tots podríem fer un esforç i fa-

cilitar una sala de descans per a la gent jove.

Amb aquest escrit no espero res a canvi, l'única intenció és fer veure a la gent del poble els problemes que tenim a l'hora de retrobar-nos, amb els amics i amigues del poble, després de una setmana llarga sense veure'ns.

R. Boleda
Cases

La senyoria

El dia 8 del passat mes de novembre a l'edat de 88 anys, ens deixava Amparo Rivelles. "La bella Amparito" de la nostra joventut, una de les més belles... em quedo curt: la més formosa de totes les dones de la pantalla d'aquell temps. Això m'ha donat peu al que us vaig a contar.

En un dels programes televisius que se'n deia *La Columna*, la presentadora Júlia Otero entrevistava a la citada actriu de dolça bellesa. Recordo que va aflorar el tema de la senyoria. El diàleg el vaig trobar molt suggerent i alliçonador fins a l'admiració.

Deia la Sra. Rivelles que "la senyoria és una qualitat que no es compra ni es ven. La senyoria és educació, respecte als altres, finesa en el tracte, senzillesa... És una virtut que està en la persona que surt de dins, i que per molt que es vulgui disfressar amb altivesa d'aparent riquesa, l'efecte és repulsiu fins a caure en el més ridícul de les ridiculeses". "Dime de qué presumes y te diré de qué careces".

El tema m'ha fet recordar una frase molt ocurrent que va dir la senyora Maria Upont i Sirvent, esposa de l'advocat Sr. Aureli Joaniquet, de reconegut prestigi social i econòmic de Barcelona.

El matrimoni sovint feien estades a Verdú, en la seva casa palauet modernista. Més en les vacances estiuenques i sempre els dies de Setmana Santa. Eren els clàssics estiuejants de la primera meitat del segle passat, i trobaven gust a saludar els verdunins, molt especialment a la sortida de la missa major. La senyora Maria tenia una cate-

goria innata. A la seva atractiva bellesa, s'hi unia la senzillesa, tant en el tracte com en el vestir. La conversa deuria anar per aquests viaranys quan en referir-se a persones que tenen més aparador que cultura, digué: "que quan obren la boca, els cauen els joiells."

De semblant estil és una anècdota que fa anys vaig llegir, i encara en fa més que va succeir.

Ocorria a l'any 1846. En un seient de la diligència correu dels estats pontificis, viatjava una dama de vestit morat tota brillant de cadenes d'or, de braçalets, d'anells de maragdes i de safirs, neguitosa i molestada pel retard de la persona que la diligència esperava.

Primerament comparegué un majordom amb una maleta en la qual figurava l'exigua adreça "Comtesa M. -Sinigaglia-".

-Una antigalla romana, murmurà la dama enjoiada a mitja veu i amb despreci a fi de ser escoltada pels altres.

Per fi arribà la persona esperada. Una senyora de cabell blanc, rostre afable, vestida senzillament, acompanyada de tres religiosos, un dels qual servà l'escambell mentre pujava al cotxe.

-Alguna beata d'importància -es digué l'espatarrant viatgera, mentre la repassava de dalt a baix.

La senyora arribada es tragué uns rosaris de vidre per començar la pregària. L'altra immediatament feu dringar entre els seus dits, uns rosaris de plata. Acabat el res, la senyora que vestia un ric vestit de seda morada la interrogà així:

-Aneu a Sinigaglia? És una petita població... I seguí: Jo vaig a Torí. És una bella capital. Hi tenim antiga noblesa; jo em visito amb la marquesa de Suza, amb la comtessa de Villanova, amb la baronessa d'Asti Spumante. A l'hivern vaig també als balls de la cort.

-Hi aneu vós, al ball de Sinigaglia?

La senyora senzilla somrigué mirant-la dolçament, i indiferent a tot el llistat nobiliari, emprengué un nou res del rosari

Aquesta actitud molestà extraordinàriament a la preguntadora que s'anava inflant d'orgull comprimit.

A migdia la diligència entrava a Sinigaglia. Esperaven la senzilla senyora un bisbe i tres canonges. Singular espera -va pensar- ço que féu vessar el got de la inquietant tafaneria de la senyora del vestit morat, que impotent per moderar el seu orgull, quan la companya s'acomiadava per deixar el cotxe, va esclatar amb aquesta fanfàrria:

-En fi, senyora, el meu fill és governador!

-I bé, senyora el meu fill és papa!

Era la mare de Pius IX que tornava de Roma de la coronació del seu fill a Sant Joan de Laterà.

Mario
Cuixart
Vilamajó

L'abans i el després

A cada generació li ha tocat viure un fet històric important que l'ha marcat, fins i tot li ha donat uns trets que d'alguna manera o altra, li han dissenyat un caràcter i personalitat ben definits a nivell individual segons els hagi viscut cada persona. Tenint en compte que una generació són 30 anys dins el nostre entorn sociocultural i condicions de vida, aquests serien els fets més significatius en els darrers 120 anys, per tant afectarien a 4 generacions.

La Guerra de Cuba

Fet històric important. En realitat ni varen haver 4 de guerres, des del 1868 al 1898, la darrera contra els Estats Units. Encara que la també anomenada desfeta del 98 havia d'arribar es va fer a un preu humà innecessari i un cost econòmic impagable pels recursos que a l'època es disposava. Gairebé totes les famílies tenen avantpassats que van morir en aquella aventura, o en el millor dels casos aquells joves varen tornar invàlids o malalts, empobrint com sempre les capes més febles de la societat, d'aquí aquell confortament que perdurà per molts anys en el "més es va perdre a Cuba". Tot seguit els governs d'alternança a dit entre lliberals i conservadors -més aviat aquests darrers- amb connivència amb el capital i els militars ressentits varen apostar per la defensa de les possessions al Nord d'Àfrica, sense abandonar les guerres colonials que s'emportaven més i més joves en edat de treballar, essent els fets de la Setmana Tràgica (1909) el punt àlgid de protesta de la població en aquella aventura militar orquestrada per uns pocs i a disgust de tots, i amb molta cura per qui gosava aixecar una veu discordant.

La Guerra Civil

Aquest seria la resposta, com el fet que ha tocat viure a

una part de la població, testimoni de memòria, avui octogenaris d'una generació que es va extingint, moment històric de relleu el 36 si bé s'havia anat generant molts anys abans. II República (1930), Guerra Civil (1936-1939) i Postguerra (1939-1960) són 30 anys, que han deixat molts senyals i alguns d'inesborrables. Quedi aquí el record d'una dita popular "això és d'abans de la guerra", que volia donar valor a uns materials i conceptes ètics que s'havien deixat endarrere.

La mort de Franco

Resposta també majoritària per la generació següent. La fi del règim (1965-1975), la mort del dictador (1975), i la transició cap a la democràcia seria un llarg període. La forma i manera de com es passa d'un estat totalitari a un de democràtic segur es pot fer de moltes maneres, no obstant els estudiosos més reconeguts li donen una nota molt alta, per haver fet molt en poc temps. Ni guanyadors ni perdedors, és el que enriqueix un nou món que es va forjant amb totes les tonalitats i on tothom hi tingui cabuda. Cal ser exigent sempre, les coses encara que es facin bé s'haurien pogut fer millor.

I la generació actual, quin fet històric reconeixerà com a propi? Cal donar temps al temps.

Les persones que van portar a terme la transició política a finals del 70 o bé han mort, o es troben retirades de qualsevol activitat en què es varen significar, ni tan sols els seus noms que conformen la recent història són coneguts pels estudiants d'ESO, i també ignorats en gran mesura pels universitaris. Franco, una persona dedicada a crear imatge i a perdurar pels segles dels segles, conseqüència de l'evolució del país a partir de 1975, és avui

per a la gran majoria de joves nascuts a partir dels anys setanta un personatge que pertany a una història passada molt més llunyana que el pas d'aquests anys. La Guerra Civil, tanmateix guerra de ideologies portada als escenaris bèl·lics per la sense raó de la força de les armes, és un record de la darrera vegada que uns i altres es mataven al nostre país. Mai en la història s'havien passat gairebé 75 anys sense una guerra entremig, almenys en el concepte d'agressió física i aniquilació de l'adversari com la tenim entesa. La Guerra de Cuba, queda ja com un fet prehistòric, les persones que hi varen lluitar o sofrir les conseqüències, formen part d'una genealogia ja molt llunyana, i el context de l'època ja només és de l'interès d'uns quants estudiosos com a matèria per les seves tesis doctorals.

En uns estudis de recerca portats a terme per la Universitat de Barcelona, les respostes que aquesta generació dona als fets històrics viscuts són molt variades, i no n'hi ha cap que destaquï per damunt. Entre altres, s'esmenten la Guerra del Golf (1991), els Jocs Olímpics de Barcelona (1992), l'atemptat de les Torres Bessones de Manhattan (2001) ...A tots ells de caire internacional, posant de relleu les influències que tenim d'aquest model de món globalitzat que ara vivim, els estats han deixat de ser sobirans i estan segrestats per uns poders fàctics invisibles, que sobrevolen marcant el nostre dies, model de present o disseny de futur. Cap de les persones preguntades dona com a resposta, el que ha passat amb el canvi de cicle i ara ho patim, el tomb quan després d'un temps d'eufòria ha arribat la misèria, potser el fet històric que es reconeixerà al caps d'uns anys serà: Allò que anomenaven "crisi" i va començar el 2008... un abans i un després

Àngels
Escolà

Tot és senzill i sabem complicar-ho quan treballem conjuntament

Les espurnes de la saviesa són focs petits i potents. Amb 26 lletres, 21 consonants i 5 vocals que són la base de la llengua parlada i escrita, del català, amb aquestes eines ens comuniquem per escrit, fem lleis, redactem contractes, testaments, organitzem la realitat... Tenim nom i cognoms escrits amb aquestes grafies, podem fer missatges a la platja, al paper, al mòbil.. i només ens cal aquest conjunt de 26 lletres. Els joves ho simplifiquen tant que amb una vintena o menys poden fer missatges entre ells. Una mínima informació que cap en un petit paper és la base de tota la cultura llibresca d'occident.

Nosaltres, amb el zero que ens ve de l'Índia a través de la cultura àrab, amb una seqüència de 10 dígitos (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), hem organitzat un sistema econòmic, de mercats, de tecnologia, de càlculs vertiginosos, arquitectura, art, ... I també hi ha un número que organitza la nostra edat, la data de naixement, la pressió arterial, el pes...

Una vegada era un (1) que s'havia de trobar amb dos (2), que feien tres (3), per anar a fer un berenar a les quatre (4), parlant, parlant els hi van tocar les cinc (5), tenien set (7), van anar a comprar un càntir buit (8) que era nou (9) i el poca vergonya encara el deu (10).

Diuen que la base de la informàtica és també el sistema binari de dos dígitos: 01. Ja veiem on ha arribat aquest sistema binari amb el desenvolupament dels ordinadors actuals.

Per tant amb 36 símbols (26 lletres i 10 números) hem organitzat el pensament, el comerç, hem anat a la lluna, hem desenvolupat les ciències, les filosofies, les eines informàtiques...

Tot això ha estat possible perquè l'escriptura humana ha anat avançant molt lentament. L'escriptura existeix des de fa uns 5.300 anys. Va aparèixer en diferents formes almenys en cinc o sis focus de civilitzacions amb llarg domini de l'agricultura i el desenvolupament urbà a l'aire lliure: a Mesopotàmia cap a 3300 aC, a Egipte 3200 aC, a Xipre 2200 aC, a Creta 1900 aC, a la Xina 1400 aC i a l'Amèrica central cap a 900 aC.

El primer idioma escrit és el sumeri. Per tant com els

còdols d'un riu molt llarg i lent s'han anat arrodonint totes les coses innecessàries i a través de l'errada i l'encert s'han polit per arribar a les eines tan senzilles i tan creatives de què avui disposem. I que són gratuïts, a l'abast de tots i totes. I són les primeres eines que aprenem a escola. Però la diferència entre una persona analfabeta i alfabetitzada és enorme. Si no tens la clau per interpretar-les estàs fora de joc.

També cal agrair la tasca a la baula humana de savis que eren capaços de fer sistemes senzills, útils i eficaços. Simplement el cervell amb la necessitat de comunicar-se ha anat elaborant i sofisticant fins arribar als sistemes actuals que són les televisions, tauletes, mòbils, imatges animades, jocs informàtics, ... però encara som a les beceroles dels nous sistemes de comunicació virtuals que ens envolten. Falta el pas del temps que poleix allò que és útil i precisió. Treu el gra de la palla.

Redacció

Actualitat

Ja estem de ple a l'hivern, enrere hem deixat les festes del Nadal, les celebracions del 125è aniversari de la canonització de sant Pere Claver i ens preparam per rebre la nova primavera d'aquest any il·lusionant de 2014. Són anys de penúria econòmica, on les coses no són ni fàcils ni senzilles, però tot i això aquí Verdú seguim treballant i innovant malgrat les privacions econòmiques. Volem polsar com s'han viscut aquestes festes i com es valoren les novetats que s'han fet i com es pot millorar de cara a properes edicions

- 1.- Han passat les festes de Nadal, què és el que destacaríes d'aquestes festes aquí a Verdú?**
- 2.- Vas anar al sopar de Cap d'Any? Què et va semblar?**
- 3.- També hem estrenat carrosses de reis, com les valoreu?**
- 4.-Un grup de nois i noies amb instruments toquen a la missa de festa major, creus que serà un nou impuls en aquesta tradició verdunina?**

Mireia Sambola i Emma Fornsbirà

1.-En destacaríem l'Escala en Hi-Fi, és una bona iniciativa perquè el poble es diverteix conjuntament i ens uneix. Aquest any hi va haver un detall que el va fer diferent i més entretingut. Els Pioners i Caravel·les van vendre crispetes i begudes entre la gent com si fossin a un estadi, d'aquesta manera ells també van fer diners per al Cau.

2.-No vam participar al sopar, però sí que hi vam anar a fer un cop d'ull. Ens va semblar que l'ambient estava bé, ja que hi havia gent de totes les edats.

3.-Les carrosses estan molt bé, les antigues ja feia molts anys que s'utilitzaven i innovar sempre és positiu. També aprofitem per felicitar l'associació ADACIT per la feina que han fet.

4.-És una manera de mostrar que a Verdú la música entre els joves és molt present i ens agrada molt col·laborar amb coses del poble.

Jaume Font

1.- Com les dels altres anys.

2.-No

3.- Molt bona idea i personalment m'han agradat molt.

4.-És una bona pensada que la gent del poble pugui col·laborar més amb els actes de Verdú. D'aquesta manera també fem les celebracions més boniques

Flavià Serret

1.-Hi hauria d'haver més participació en general de tothom a l'Escala en Hi-Fi, s'hauria de millorar amb més novetats i que no durés tant. Durant les festes de Nadal m'ha faltat personalment algun concert.

2.-No, la tradició és anar amb la colla dels amics.

3.- Molt bé, molt maques. Han millorat molt i són més segures que les d'abans.

4.-Em sembla perfecte la participació de la gent jove, però s'ha de tenir presents tots els músics del poble.

Entrevista amb monsenyor Xavier Novell i Gomà – Bisbe de Solsona

Josep M. Castelló

-.Sr. Bisbe, quan vàreu començar a conèixer la vida de Pere Claver?

Crec recordar que ja d'infant, estudiant a Tàrrrega, ens havien parlat de sant Pere Claver, el sant de Verdú, però el record més viu que tinc del descobriment de la seva vida fou amb motiu d'escoltar la lectura de la seva vida a partir del llibre

Any de Sant Pere Claver amb motiu dels 125 anys de la seva canonització.

La revista Xercavins sempre ha procurat contactar amb els bisbes de la nostra diòcesi de Solsona i sempre ens han atès amb molta atenció, delicadesa i simpatia. Avui, ho farem amb el bisbe Novell.

Monsenyor Xavier Novell és un bisbe jove, nascut i format enmig d'una societat en plena transformació, en tots sentits, en el caire humà, social, científic i moral. Nomenat bisbe arriba a la seu Episcopal de Solsona i, per tant, bisbe de Verdú.

Des del seu inici demostra una gran devoció per Sant Pere Claver que, juntament amb Sant Ramon, són els patrons de la diòcesi solsonina.

El dia 13 de gener de 2013 s'inicia un any jubilar dedicat al sant de Verdú Pere Claver i Corberó que acaba el 19 de gener d'aquest any. Un any jubilar.

del Pare Claver, del P. Joan Cabernet ... durant els àpats en uns exercicis espirituals per a laics al Seminari. Recordo haver plorat escoltant alguns passatges.

-.Què és el que us ha impactat més de la figura de Sant Pere Claver?

Que de dia, es lliurés completament als més pobres dels pobres i de nit dedicés llargues hores a la pregària solitària amb Déu. De fet, això em va impactar perquè jo voldria imitar-lo i no ho aconsegueixo. Alhora també, és el que explica, al meu entendre, la grandesa de la seva caritat. Només és possible estimar com ell quan hom té una relació de caritat amb Déu com la que apareix rere les llargues hores d'oració a la seva cambra.

-.Quina fou la vostra intenció, el vostre objectiu en declarar l'any 2013 any Jubilar de Sant Pere Claver?

Pròpiament, jo no vaig declarar cap any jubilar. De fet, no ho puc fer, ja que l'únic que pot concedir un any jubilar és el sant pare. Vaig

aprofitar que en motiu de l'any de la fe, el papa va concedir que els bisbes determinessin els llocs i els dies en els quals els fidels poguessin rebre les gràcies espirituals pròpies dels dies o dels anys jubilars les gràcies associades als anys jubilars. Jo vaig creure que la coincidència del 125è aniversari de la canonització de sant Pere Claver i l'any de la fe, permetia que el Santuari de Sant Pere fos un dels temples de la diòcesi en els quals les gràcies jubilars de l'any de la fe sense haver de demanar especialment la concessió d'un any jubilar.

Aquesta decisió responia al desig de fer conèixer més la figura de sant Pere Claver i sobretot d'ajudar a la conversió i al creixement en la fe de molts gràcies a l'exemple de fe i de caritat del sant de Verdú.

-.Arribada la clausura d'aquest any jubilar, a nivell de bisbat, quina valoració en féu?

Estem contents! Junt amb la

Companyia de Jesús i la Parròquia de Verdú teníem clar que calia aprofitar l'aniversari per als objectius que comentava, però alhora enteníem que no havia de ser un any com el del centenari del seu naixement. Hem organitzat algunes activitats pastorals (trobades, celebracions...), hem fomentat algunes visites i hem celebrat amb particular solemnitat les grans festes de l'inici de l'any claverià, la festa del sant i la cloenda.

És veritat que algunes de les idees que vàrem plantejar en les reunions preparatòries no s'han dut a terme, però estic convençut que alguns projectes que han estat motiu de conversa aniran avançant i veuran la llum.

-Fora del bisbat, a nivell de Catalunya i més enllà, ha tingut ressò?

Alguns actes, com la inauguració de l'alberg annex al Santuari i vinculat al Camí de Sant Ignasi, ha permès una difusió de l'Any de Sant

Pere Claver més enllà dels límits del Bisbat i de la Companyia de Jesús. Amb tot, la major part dels actes celebratius han quedat més a nivell més intern.

Acabem l'any amb la celebració d'un concert a Santa Maria amb peces del riquíssim fons musical de l'arxiu parroquial de Verdú. Aquest acte, juntament amb la missa de cloenda, confiem que tindrà una divulgació més enllà dels límits del bisbat.

Estem segurs que els peregrins que enguany han fet el Camí Ignasià i l'arquebisbe de Cartagena d'Índies, que fou convidat a presidir la missa de cloenda, però que no ha pogut acceptar la invitació per motius de salut, han fet conèixer la celebració d'aquest any fora de les nostres fronteres.

També hi ha hagut algunes publicacions bibliogràfiques sobre el sant amb motiu d'aquest aniversari que han tingut una gran difusió

arreu del món.

-Sant Pere Claver fou jesuïta. Hi ha hagut bona cooperació i entesa amb la Companyia de Jesús de Catalunya?

Des de bon començament, el pare provincial va manifestar un gran interès en la proposta i vàrem crear una petita comissió per pensar el programa d'actes.

El dia de la inauguració, molts jesuïtes es feren presents a la festa. Ells ens convidaren als diocesans presents. El dia de sant Pere Claver concelebraren molts capellans del bisbat i nosaltres convidarem als jesuïtes presents.

Aquest aniversari ha estat presidit per la bona col·laboració i per l'acollida mútua i, sens dubte, ha fet més forts els llaços entre la diòcesi i la companyia de Jesús.

-Sentiu alguna recança d'haver deixat alguna cosa de fer, de no ser comprès en alguns dels objectius que us proposàveu?

Hem fet el que hem pogut. Els que em coneixen saben que sóc més aviat creatiu i somniador i per tant sempre m'agrada fer coses i si es pot coses novedoses i ambicioses. En aquest sentit, sí que acabem l'any i penso que s'hauria pogut fer més. Jo havia pensat a escriure una comunicació pastoral divulgant de manera senzilla la vida de sant Pere Claver, però també és bo reconèixer els propis límits i arribar allà on es pot.

Bé, sí que em queda una petita "recaça"! Vaig convidar a Verdú el papa Francesc després de fer-li saber que aquest gran sant, ben conegut i estimat per ell, era fill de la diòcesi, i com us podeu imaginar em va respondre que no podria pas venir! Una "recaça" ben comprensible i que no desdiu en res la immensa figura del nostre estimat papa, no només molt franciscà, sinó també molt claverià!

-És difícil la tasca d'un bisbe?

La tasca del bisbe és bonica i apassionant. A més, un bisbe d'una diòcesi d'unes dimensions tan humanes com aquesta pot "fer olor d'ovella", pot ser un veritable pastor.

-Malgrat les campanyes a nivell eclesial, any de la Fe, Any Jubilar de Sant Pere Claver, trobades mundials de la joventut, encíclics, cartes pastorals, documents... les nostres esglésies cada vegada més

buides, d'una manera especial de jovent. S'ha perdut la fe, l'Església no es fa atractiva? Quina explicació hi dona el nostre bisbe de Solsona?

Vivim un temps de grans dificultats per a la fe, especialment entre els joves, però també entre els adults de la meua generació. És veritat que en part aquesta crisi es deu que durant anys l'Església no ha tingut bona premsa. El papa ha aconseguit capgirar aquesta visió negativa i està projectant una imatge positiva que ha calat en quasi tots els nivells de la societat.

La remuntada de la fe en la nostra societat no depèn però principalment, com tampoc la seva davallada, de la imatge que tingui l'Església en la societat. Des de fa un any, el papa és lloat i reconegut per molts indiferents i ateus, però no per això aquestes persones han fet un pas de fe. De ben segur que ara estan més a prop que abans de fer aquest pas, però perquè el facin cal un procés de conversió i un itinerari de formació cristiana que demana quelcom més que actes i esdeveniments puntuals.

El Bisbat de Solsona té un pla ambiciós per ajudar a fer aquest pas de fe, que estem desenvolupant en totes aquelles parròquies que estan aplicant les passes del pla pastoral. Certament, el fenomen me-

diàtic "Francesc" és una gran ajuda a aquesta aposta ja que una de les principals dificultats per arribar a molts que no coneixen l'Evangeli de Jesús era el prejudici sobre l'Església i el papa està aconseguint fer desaparèixer aquest prejudici.

-El poble de Verdú no és exempt d'aquesta regressió, no vull dir religiosa, espiritual, moral perquè és difícil jutjar l'interior de les persones, ara, eclesial sí que és nota malgrat tinguem tan bons exemples. Quina exhortació, consell o recomanació ens pot fer el nostre bisbe als verdunins

Jo us recomano d'imitar sant Pere Claver. Estimava tant a Déu i tenia tanta cura de la seva relació amb Ell en l'oració i els sagraments que estimava com Ell: estimava tothom d'una manera extraordinària i transformadora i especialment els més pobres.

Recomano això especialment als fidels de la parròquia i als devots de sant Pere Claver i alhora els recordo, com ja vaig fer a la visita pastoral, que hi ha propostes en el Pla Pastoral que si es posen en marxa, dintre d'uns anys, l'actual dinàmica de decreixement canviarà en creixement.

Gràcies Sr. bisbe per atendre la revista Xercavins, òrgan informatiu de la vida de Verdú

Laura
Zubiaur

L'ARTicle de Cal Talaveró

Ja tenia ganes de canviar d'any!!! Desitjo fermament que el 2014 sigui diferent de l'anterior i que ens aporti saviesa per tirar endavant.

Cal Talaveró continua amb propostes d'art contemporani, potser a un ritme més lent, però com sempre amb força i qualitat.

La temporada d'exposicions del 2013 va finalitzar amb la mostra de Jordi Traperho titulada EL CANT I EL CRIT DE LA TERRA de la qual ja us parlava en la revista anterior; on us comentava la seva inquietud per experimentar en múltiples disciplines que el porten a descobrir nous llenguatges d'expressió. Pintura, dibuix, escultura, vídeo, instal·lació, teatralització... tots són sistemes vàlids per comunicar la seva filosofia vital.

Voldria comentar les dues accions artístiques que

van complementar l'exposició d'aquest hivern. El dia de la inauguració ens va transmetre el moviment i la impermanència de la vida, la intermitència entre el cant i el crit de la natura, en una fantàstica teatralització que va estar seguida de la lectura d'un recull de poemes propis basats en dibuixos i apunts que realitza en quaderns de camp, els quals després serviran per compondre les obres plàstiques.

El dissabte 30 de novembre en "El jardí del temps aturat", acció poètica musical, l'artista coordinava moviment, respiració i consciència per representar la llum de la creació, el camí que construïm en avançar, amb cada un dels fets de les nostres vides. Una lectura de poemes tancava la proposta.

Per a la temporada 2014 tenim un projecte molt engrescador: celebrar el 10è

aniversari dels nous vitralls de l'Església de Santa Maria de Verdú realitzats per Antoni Amat, artista de reconegut prestigi internacional que va crear els vitralls l'any 2004.

En l'obra d'Amat, com podem veure en els vitralls de Verdú, destaca la importància del gest i el color. L'autor es planteja la relació de l'ésser humà amb l'univers, amb l'interior subtil i profund, amb l'entorn tangible i intangible. Creant una obra sincera, valenta, plena de força i decisió.

Al voltant del pròxim estiu podreu veure una magnífica exposició per descobrir en profunditat els seus valors creatius.

No serà una exposició més de Cal Talaveró. Proposem un homenatge als vitralls de l'Església de Verdú en el qual compartirem complicitats amb diferents persones, professionals, associacions i entitats de la vila, creant una celebració conjunta que despertí expectativa i interès.

Un projecte especial per una ocasió especial! Us mantindrem informats...

Guiu
Sanfeliu
i Rochet

El Cuartel de Cavalleria de la Vila de Verdú

M'he pres la llibertat d'escriure el títol d'aquest treball en llengua castellana, ja que fa referència a una caserna de cavalleria construïda a Verdú per les tropes d'ocupació castellanques, per controlar Catalunya després de la derrota de l'any 1714.

En algunes cases de la nostra vila encara es pot veure avui, pintat amb pintura negra al cantó esquerre de la llinda de la porta principal, la paraula GEFÉ, tres al carrer Arquebisbe Terès i fa un temps, no recordo en quin carrer, encara es podia llegir la paraula CAPITAN. L'únic vestigi de l'ocupació de la nostra vila per l'exèrcit d'ocupació castellà.

Possiblement molts verdunins, sobretot els més joves, no saben en quin lloc de la nostra vila es trobava la caserna, però si els diem que l'última funció d'aquest edifici fou el de l'Escola Nacional del nois i noies, tots sabran que em refereixo a les Escoles Nacionals del carrer Margorell, més aviat conegudes com l'Escola de la Vila.

Relació dels militar i alguns familiar seus, enterrats a Verdú.

La mort a Verdú l'any 1714 de don Juan Francisco Bruchove, coronel d'un Regiment de Dragones de Flandes. El primer militar mort a Verdú ens confirma l'estança de militars de l'exèrcit castellà a la nostra vila, des del mateix any de la derrota l'any 1714.

- 1r 1718-**. Morí Chavalier, un sergent del Regiment de Dragones de Frisia.
- 2n 1724-**. Morí Joan de Santisteban, soldat de Cavalleria, Regiment de Calatrava.
- 3r 1726-**. Morí Francisco Carracedo de sobte, de la caiguda de les graus de la presó, soldat del quarter de la Companyia de don Juan Pedrero.
- 4t 1727-**. Morí Domingo Baijeta sergent del Regiment le Canatrasi?
- 5è 1727-**. Morí Rafael Camafort ???
- 6è 1728-**. Morí Joan Maroto soldat de Cavalleria de la Companyia de Don Francisco Xavier de Lisondo. Regiment del Príncepe.
- 7è 1730-**. Morí Maria Francisca Urribarri de

- Cosio, muller de Don Francisco Urribarri, Capità Comandant del Regiment de Cavalleria de la Reina
- 8è 1730-**. Morí Marinat? Santacruz, soldat de Regiment de Cavalleria de la Reina.
- 9è 1731-**. Morí Don Francisco Flores, alferes de la Companyia de don Santiago Rodriguez del Regimiento de Cavalleria de la Reina.
- 10è 1731-**. Morí Magdalena Moreno esposa de Jeroni Moreno soldat de la Companyia del Regimiento de Cavalleria de Santiago.
- 11è 1731-**. Morí Magdalena Ramos muller de Manuel Ramos soldat del Regimiento de Cavalleria ...?
- 12è 1731-**. Morí Magdalena Romero muller de Jeroni Moreno soldat del Regimiento de Cavalleria de Santiago.
- 13è 1732-**. Morí Don Carlos Somossa, tinent de Cavalleria del Regimiento de Santiago.
- 14è 1732-**. Morí Serafin de la Peya, soldat del Regimiento de Borbón.
- 15è 1734-**. Morí Joaquim Montesó?, soldat del Regiment de Granada 3.
- 16è 1736-**. Morí Joan Simon soldat, Dragó del Regiment de la Reina
- 17è 1737-**. Morí Miguel Gómez de las Canarias? Dragon del .Regimiento de la Reina.
- 18è 1740-**. Morí Jaume Gausacs. Drago del Regimiento de Hydemburch...
- 19è 1741-**. Morí Miquel Delarran, Alférez del Regimiento del Príncipe...de la vila de Tàrraga.
- 20è 1742-**. Morí el soldat Domingo Gonsalez, soldat del Regiment Montesa ...
- 21è 1756-**. Morí Don Pedro Meus, tinent de cavalleria del Regiment de Farnecio, féu testament en poder del capella del Regiment.
- 22è 1758-**. Morí Teresa Basilisa, filla de Joan López sergent del Regimiento de Cavalleria de Calatrava.
- 23è 1758-**. Morí. Tedeo, fill de Joaquin Mancebo, soldat del Regimiento de Calatrava. Féu testament en poder del capellà del Regiment.
- 24è 1758-**. Morí Anton, fill de Anton Olivera, soldat del Regiment de Calatrava.
- 25è 1759-**. Morí Maria Llúcia, filla de Lluís Dupí, soldat del Regiment de Brabant.
- 26è 1760-**. Morí Alexis, fill de Joan Todaguayda soldat del Regiment de Brabant.
- 27è 1761-**. Morí Socie Milej, Choorni?? de Brabant.
- 28è 1761-**. Morí Gelenosi militar del cos de Brabant.
- 29è 1761-**. Morí Dominiciu Gastaldi, militar del cos de Brabant.
- 30è 1774-**. Morí Atanasi Crespo, Sargento del Regimiento de Farnesio.
- 31è 1794-**. Morí en l'hospital d'aquesta vila (Verdú) Vicens Victoria, soldat del Regiment de Cavalleria del Príncep.
- 32è 1794-**. Morí en l'hospital d'aquesta vila (Verdú) Llorens Alcazer y Chobeia soldat del Regiment de Cavalleria del Príncep..
- 33è 1794-**. Morí Francisco Escotex Pardal, soldat del Regiment de Cavalleria del Príncep. Morí a l'Hospital de Vila de Verdú.
- 34è 1809-**. Morí Anton Lance, soldat de Verona, Itàlia.

La trentena de militars morts i enterrats a Verdú cobreixen un espai de temps de 91 anys. També hi són enterrades sis dones, sens dubte esposes d'oficials i soldats destacats a la nostra vila.

Com podem observar, la caserna de Cavalleria va tenir continuïtat fins que l'estada de l'exèrcit d'ocupació castellà, deixa de ser necessària i abandona la nostra vila. L'últim militar que hi morí sembla ser el soldat italià de nom Anton Lance de la ciutat italiana de Verona, l'any 1809, tres anys abans que es donés per acabada l'ocupació militar del nostre país.

A través d'aquesta documentació consultada també hem trobat referències de l'hospital de la nostra vila, de l'any 1794, els últims anys de l'ocupació militar castellà, en el qual es troben bastants noms, de militars estrangers de diferents països d'Europa.

Guiu
Sanfeliu
i Rochet

Conseqüències de l'ocupació militar de Catalunya pels exèrcits castellans

...durant tot el segle XVIII Catalunya hagué de suportar la presència d'un exèrcit castellà d'ocupació, equivalent a un soldat per cada 25 ó 30 habitants.

L'obligat allotjament de les tropes castellanes en els domicilis particulars estava adreçat a subjugar qualsevol intimitat d'una població civil obligada a servir les necessitats personal dels ocupants...

El fet que Verdú disposés d'una caserna de cavalleria no va ésser cap honor ni cap sort, més aviat el record d'una trista època d'humiliacions per part dels soldats d'ocupació castellans.....la seva presència va generar tota mena d'abusos i tensions: "no volien passar amb cansalada i el menjar de casa nostra, sinó gallines i capons i d'altres insolències, diguem-ne immorals, que serien llargues d'explicar..."

Els catalans, entre ells el verdunins, van ser obligats a acceptar l'allotjament abusiu de les tropes castellanes, entre pillatges, abusos d'autoritat i deshonor, simplement per la seva pròpia diversió l'any 1714.

La pèrdua d'aquesta guerra portà unes conseqüències terriblement nefastes pel nostre país, Catalunya.

Conseqüències de perdre la guerra

- 1713-. El Consejo de Castilla **Prohibeix** els **llibres en català** a les escoles.
- 1716-. **Decret de Nova Planta** de conseqüències desconegudes.
- 1755-. **Decret** de visita del provincial dels Escolapis, pel qual es mana a tots els religiosos **parlar només en castellà** i llatí.
- 1768-. Carles III de Borbó ratifica **la imposició del castellà** a tota l'administració de justícia, a les escoles i a la jurisdicció eclesiàstica.
- 1772-. **Es prohibeix el català** als llibres de comptabilitat.
- 1799-. **Cèdula reial** segons la qual **es prohibeix representar, cantar i ballar** peces teatrals que no siguin en castellà.
- 1828-. El bisbe de Girona **obliga** que **els llibres parroquials s'editin només en castellà**.
- 1838-. **Es prohibeix** que els **epitafis** del cementiri siguin **en català**.
- 1862-. **Ley del Notariado**, que **prohibeix el català a les escriptures notariales**.
- 1896-. **Correos i Telegrafos prohibeix parlar en català per telèfon**.
- 1902-. **Real Decreto de Romanones**, que **prohibeix l'ensenyament** del catecisme en català.
- 1932-. "En las aulas no ha de **haber ningun libro en catalán**, como **tampoco se hablará ni escribirá** esta lengua debiendo ser **transmitida** la doctrina de la iglesia en **castellano**."

1936.- "... a los otros, a los del "hecho diferencial", nuestra notificación de que han sido vencidos por la fuerza de las armas y de que si quieren ser hermanos de los demás españoles les impondremos la ley del vencedor, porque nosotros, los combatientes, ganamos la guerra. La unidad nacional la queremos absoluta, con una lengua, el castellano i con un ganador de la guerra civil de l'any 1936." A partir del any 1938 encara fou pitjor (reactualització, renovació i imposició de noves prohibicions contra l'ús de l'idioma català).

1938.- Llei del 9 d'abril que derroga l'estatut de Catalunya i prohibeix el català.

1939.- Tota mena de decrets, edictes i ordres per prohibir parlar o escriure en català a la ràdio, les escoles, el cinema, les fabriques, els teatres, conferències...

1940- .Ordre ministerial que prohibeix el català a les marques comercials.

1957.- Prohibició d'incloure al Registre Civil noms en català.

1960.- Prohibició a Joan Manuel Serral de cantar en català a Eurovisió.

1986.- Llei de patents que exigeix el castellà a la documentació que es presenti.

2010.- Sentència del T.C. En relació amb l'Estatut.

2102-. El TSJC imposa l'escolarització d'alumnes en castellà.

2012- Neix la lapao

2013-. ?????

Com podem observar tots aquets decrets, des de fa gairebé 200 anys, **prohibeixen o obliguen**. Un procedir talment antidemocràtic.

.....el conocimiento del castellano, es hoy **obligatorio** en Catalunya y para **todos los catalanes**, obligatorio no porque se les haya impuesto, sino porque lo han **aceptado voluntariamente y cordialmente**, de buena voluntad. "Congrés dels Diputats"

!!! Quines Penques jii

El coneixement del castellà segons l'escrit és **obligatori, no perquè ens l'hagin imposat sinó perquè l'hem acceptat voluntàriament**. Fóra difícil trobar un altra frase més incoherent. Si una cosa és **obligatòria** mai es pot considerar **voluntària**.

En aquell temps parlar en català en públic, davant de membres del partit polític del govern, podia acabar en bufetades en el millor dels casos. Malauradament no fa massa temps es veié com **eren agredits**, a la casa de Catalunya a Madrid, **els membres de la delegació catalana**. Degudament fotografiats i localitzats els membres del grup dels agressors, a través dels reportatges de la televisió, **no se'ls imputa cap càrrec**. Per tant la intolerància envers del català continua igual.

Et falta algun número de Xercavins?

Contacta amb els membres de la junta o envia un correu a revistaxercavins@gmail.com
Encara ets a temps de tenir els 56 números publicats.

Octaves italianes

Flavià Mateu

*Dedicada als verdunins del tram 161
Ja fa anys que és molt tard*

La nostra independència

Catalans! ja ha arribat l'hora;
l'hora nostra somniada.
Del matí a la vesprada
enlairem el cap al cel.
Ja per sempre serem lliures
amb la Pàtria ben bé nostra,
que es així com ella es mostra;
doncs, que tingui el nostre anhel.
D' il·lusió ha sonat l'hora;
¡ Ve de tants segles enrere...!
I ara al vol de la senyera
brilla més el nostre estel.
¡Tants de segles reprimida
nostra terra benaurada!
nostra Pàtria estimada,
¡¡ Quin amarg regust de fel !!

Que hi fa que nostra història
tingui penes i derrotes
si dels Segadors les notes
se'ns encén la nostra sang?
Si el cor fort ens batega
en mirar nostra senyera,
si no hi ha millor manera
de medir el nostre clam?

Hem de viure en l'esperança
d'una terra catalana,
com un ritme de sardana
i alts castells ja superats.
Catalunya terra nostra,
fills i filles, tots alhora
no creguem que sigui d'hora :
ja fa anys que és molt tard.

Amb la nostra independència
hi haurà mitjans per cultura;
catalans sense usura
podrem dir-nos amb orgull;
les pensions, les arts escèniques,
hospitals i més escoles
floriran per elles soles
sense traves ni esculls.

Catalans i catalanes
i els vinguts a nostra terra:
no es tracta de cap guerra
sinó viure tots en pau,
i tots junts amb casa nova
podrem ser l'orgull d'Europa,
sense armes, sense tropa,
treballant amb ritme brau.

D'Aribau l'Oda a la Pàtria
¡quants de fill l'han exaltada
la terra estimada
entregant-li el seu cor!
I Companys la seva vida
Cridant: Visca Catalunya!
al moment que l'arma empunya
l'assassí donant-li mort.

¡Quants de morts per Catalunya
¡Quanta angoixa i quanta pena!
quants de segles la cadena
hem tingut del castellà!
Amb la llengua humiliada,
prohibida i castigada,
els seus fills l'han defensada:
nostra joia: el català.

En honor a nostres màrtirs
dones i homes, tots a l'una
gaudirem la gran fortuna
d'una Pàtria en llibertat,
i els poetes que plorosos
la cantaven malaurada
els direm d'una vegada
que la joia ja ha arribat.

En les hores més penoses
el treball era manera
de lluitar, amb la quimera
que algun dia vencerem;
i la lluita de tants segles,
lluïta en pau va ser la nostra:
Catalunya n'és la mostra:
rica i plena la volem.

Si aquests somnis sols són somnis,
si la Pàtria és malaurada ,
resignats altra vegada
guardarem la terra al pit;
esperant una altra data
amb el foc que mai s'apaga,
que no mort ni mai s'amaga
sent etern nostre delit.

I si fos la malaurança
que ens arribi en mala hora,
fills i filles, tots alhora
bategant con un sol pit,
cridaríem ¡¡ Catalunya
serà sempre defensada !!
Segles ha que és malaurada
però ens resta l'esperit.

www.copiesmaite.com **Còpies Maite**

La teva copisteria, ara també on-line

C/ Santa Maria, 1 · 25300 Tàrraga · Tel. 973 31 29 81 · Fax: 973 50 14 24

Qualitat de vida semi-hivernal

Poemes de la Montserrat Aloy Roca, que també transita mentre està desperta pel bloc

<http://cantireta.blogspot.com>, finalista dels blocs de Literatura dels premis www.stic.cat en l'edició de 2013

"S'ASSEMBLARAN A TU"

(Inspirat en una frase de l'escriptora andorrana Alexandra Grebennikova)

Aquest nom em sotja.
D'esquitllentes
es cola pels dits dels llocs
dels diccionaris, i amb les accepcions
intercala a. per arribar a port
i d. si és degoteig de sal
a la pell i a la sorra...

I als miralls canvia
la fesomia tan estimada,
i l'estimba,
i la fa seva, i hi plora.

I saps? Els bassals
fan caleidoscopis de la memòria.
Tampoc li cal crosses,
és ben vertical i digna.
NO diuen t'estimo:
ho senten, endins, en cada lletra,
perquè totes les cares del món
s'assemblaran a Tu,
un cop t'hi emmirallis.

ASSAIG DE GRAMÀTICA AL TEMPLE, imitant Espriu a la manera d'una filòloga

(Perquè Ell estimava la terra amb una dèria quasi infinitesimal, i jo la llengua que em dóna el pa)

Oh, què fastiguejada estic de la meva
esquerpa, incongruent, tan difícil gramàtica
i com m'agradaria d'alliberar-la,
milles o quilòmetres enllà,
on diuen que la llengua estrangera és culta
i noble, amable, estudiosa, respectuosa,
catalanòfila i feliç!

Aleshores, durant les calades, els alumnes mormolarien
xiuxiuejant: "Com el ionqui que deixa la xeringa,
així l'alumne que abandona el seu curs",
mentre jo, ja ben lluny, em fotria
dels pronoms febles i de l'antiga dièresi
d'aquesta reina del meu bolígraf tan egoista.
Però no he d'aconseguir mai el meu propòsit
i em quedaré aquí fins al trimestre següent.

Car sóc també molt covarda i rancuniosa
i defenso a més amb un
desesperat dolor
aquesta meva esquerpa,
irregular, conjugada, fàcilment odiable gramàtica.

"I tornarà la boira a la meva terra, que també és la teva. Resseguirem
els camins per on ens fem fidels a l'essència, que són els mateixos
dels cossos que la fan present, i sobre la pedra esmicolarem el dubte.
Regalem-nos temps entre els dits, o en paper...tot queda escrit a la
pell i als ulls. Bon 2014, desgebrat, nítid."

Poema per al Joan de cal Carlí En record d'un veí...

Cristina Marimón

Qui ho havia de dir!
Qui ho havia de sentir!

La vida i la mort es donen la mà i ens acompanyen
sempre,
a cada moment, a cada instant. Semblen uns nuvis
festejant.

Però a nosaltres se'ns trenca el cor quan la mort ens
ve a buscar un ser estimat.

No dóna explicacions ni sabem el perquè ni el com.
Només sabem que ens acompanya sempre i un dia
ens pren i tot s'ha fos.

No dubtem, Joan, que en el nou lloc en què et trobes,
regna la pau i la serenor.

Que els àngels et guardin i vetllin també pels
familiars, pels que has deixat que t'estimen i no s'han
pogut acomiadar.
Vine, algú dia a saludar-los, no marxis tan
sobtadament.

I agraïts, tots els altres et donem les gràcies per haver
estat un bon home, treballador, eixerit, amatent.
Et trobarem a faltar pel poble, per la botiga, pel carrer.
Que els àngels t'acompanyin i vetllin també pels teus.

Amb afecte,

Amàsia

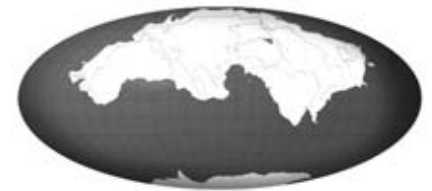
Eduard Ribera

<http://ribera.blog.cat>

Fa uns mesos la revista *Nature* va publicar els resultats d'un estudi realitzat per investigadors de la Facultat de Geologia i Geofísica de la Universitat de Yale. En aquest treball es plantejava la hipòtesi que els 5 continents actuals es reunificaran d'aquí a aproximadament 100 milions d'anys en un de sol que, entre la comunitat científica, s'ha convingut anomenar Amàsia (contracció d'Amèrica i Euràsia). En aquest nou bloc terrestre que s'aglutinarà al voltant del Pol Nord a causa del magnetisme que aquest exerceix, Alaska i Sibèria quedaran unides a través d'una gran serralada, Amèrica del Sud girarà cap al nord, Austràlia s'adherirà a Indoxina i de la península Ibèrica no en quedarà ni rastre. Sembla que el darrer cop que tota la massa terrestre va estar unida va ser fa 300 milions d'anys en un su-

percontinent anomenat Pangea. La disposició dels 5 continents va quedar més o menys configurada com la coneixem actualment fa *només* 65 milions d'anys. Evidentment tot plegat té a veure amb la deriva dels continents i amb el moviment de les plaques tectòniques i té un munt d'implicacions: en el terreny climàtic, en la generació dels corrents oceànics, en l'activitat sísmica i volcànica, en la distribució de les espècies animals... Tenint en compte que l'espècie humana va aparèixer fa escassament 200.000 anys és més que probable que d'aquí a 100 milions d'anys ja no quedarà ni un sol dels nostres congèneres sobre la capa de la Terra. Molt i molt abans haurem estat engolits per un altre tipus d'unificació globalitzadora –l'especulativa i neoliberalitzadora– que haurà dut a la misèria gairebé 7.000 milions de persones

en benefici d'uns quants centenars de milers d'ambiciosos espavilats. L'altra possibilitat és que la setmana vinent impacti un gran asteroide sobre les poltrones del planeta i provoqui l'extinció d'aquesta colla de dropos fills de sa mare.

El Quimet del Zeno

Flavià Mateu

Prim i sec com una ascla d'olivera
el Quimet filosofava en parlar:
- "Per ser ruc, no cal estudis" - sempre deia.
El Quimet mai per ningú va treballar.

Pel segar se n'anava a collir espigues;
mai les mans en cap garbera va posar;
i al setembre bagotava per les vinyes
i d'ametlles en sabia espigolar.

I a tot temps bolets i aglans sovint trobava;
ell vivia sense angúnies ni esglai;
i el seu "tros" a les garrigues esperava:
- "El tros rai, que d'esperar no es cansa mai" -.

Tot sovint, lluny de Verdú, prop Barcelona,
porta a porta demanava caritat;
i amb sa cara llarga i trista, en poca estona
ja tenia el viatge ben guanyat.

I si algú - "Germà - li deia - un altre dia -"
ell sols feia una ganyota murmurant:

- "Ja no hi ha bones persones" - ell diria
i seguia amb constància caminant.

Ell no era com el Candio que li deien
els civils ; - " Tu sí que eres un ladrón -"
- " En mi calle hay tres más, Sr Guardia"
els deia : - "Jo no sóc un Palancón."

Palancón que de nit a Solivella
atracava diligències per plaer,
i al matí al treball puntual era
i vivia anys enrere al carrer.

Al Quimet aquesta història tant li feia;
tant li feia que el carrer fos de Lenin ;
la Rossita del Miano quan hi era
en " passava", sols volia estar tranquil.

Ai Quimet ¡¡ Tu sí que eres un bon home!!
¡¡ Quantes coses hem d'aprendre avui de tu !!
Tu ens diries: - " La granota dins del cove
i quiets, que no es bellugui mai ningú."

La nostra vida

Hi ha una cançó d'en Lluís Llach, preciosa.

En Llach és, junt amb d'altres, a més d'un excel·lent músic, un autor de cançons amb lletres plenes de sentiment i, moltes vegades, valentes i colpidores.

La cançó de la qual parlo, porta el nom de Vida.

Si no la coneixeu, us recomanaria que l'escoltéssiu. És un cant d'amor a viure. Un homenatge sincer al més important i, que tots tenim: la nostra vida.

Ens preocupa el moment immediat, el dia a dia, també, el futur i els problemes que, constantment i com si mai volguessin escampar, ens martiritzen... Som tan fràgils que oblidem, a vegades, l'essencial... El perquè som aquí... Sé que és difícil, en segons quins dies, entendre que hem de trobar el coratge adient per seguir endavant... I hem de fer-ho i pensar que hi ha infinites raons per aprofitar i gaudir d'aquest tresor que tenim. En una paraula: viure.

En aquest món tan complex en el qual vivim. Amb tantes desigualtats i injustícies, amb tant odi i engany... Sembla que no hi ha ni un racó on l'esperança tingui casa seva. Tinguem en compte que, fins i tot, del magma roent expulsat pel volcà, quan arriba el moment precís, un dia, d'aquella terrosa cendra, sens saber

per què, apareix un brot verd de vida i la sàvia naturalesa es regenera...

El que més estimes se'n va, a vegades, sense dir adéu... Però, segur que queda una empremta en algun lloc. Com deixant constància que ha estat amb nosaltres. Com un capítol més, escrit al nostre llibre de la vida.

Hi ha un fet especial, però... Els que ho hem viscut, ho sabem. És quelcom tan simple però, tan real i meravellós: quan la fina pell de les mans del teu fill, recent nascut, prem contacte amb la teva... En aquest instant, i en altres també, però és en aquest precís moment, quan tens la sensació que la vida que esmento reiteradament avui es fa present i ens dóna una lliçó que mai hem d'oblidar: la vida continua...

Jo ja tinc una edat en què les persones comencem a organitzar records i vivències. Som en aquell lloc en el qual el camí que hem recorregut és més llarg que el que ens manca per arribar... Per tant dono gràcies a la meva vida, que m'hagi deixat arribar al moment present, tan ple de joia, en què les petites manetes amb les quals avui prenc contacte són les de la meva néta... Les toco, suaument, com feia i continuo fent, amb les de la nostra filla i, penso: "Això és la vida de la qual sempre parlo..."

Els sentiments i l'esperança és el que ens fa persones. Som capaços de les pitjors barbaritats i, al mateix

*Josep M. Sanfeliu i Sambola
Dedicat al nostre gran amic Joan*

temps, d'estimar... Tenim al nostre entorn infinitat de motius per viure... Fer aquest camí que creiem llarg i ens equivoquem: no ho és. Potser, perquè no sabem donar la vàlua que mereix tot el bo que ens envolta... "Hi ha molts colors..." "Hi ha molt per fer, encara..."

El cor batega tants cops per alguna raó. Estem fets, no pas perfectes, amb moltes limitacions... Però existim... Malgrat tot: som el que som i proud. Gaudim de la vida en cada batec del nostre cor.

Si us plau.

LA NOSTRA VIDA

Butlleta de subscripció

Subscriber: preu: 15 €/any. Si s'ha d'enviar la revista fora de Verdú: 20 €/any.
Socis Associació Cultural Xercavins: 10 €/any. Fora de Verdú: 15 €/any.
Quota de soci/a Associació: 5€

Nom i cognoms:

Adreça: Telèfon:

CP: Població:

DNI: Data de naixement:

Entitat Bancària: Núm. compte: ____/____/____/____ (20 dígits)

Signatura: Data:

**Imma
Estadella**

20 anys de cara al vent

El dia 9 d'octubre de 1993, la Residència Sant Pere Claver va fer la seva inauguració obrint les portes al poble de Verdú. Si feu els càlculs veureu com amb els dits de la mà no n'hi ha prou per saber quants anys fa que el centre ha donat, dona i donarà vida i servei.

Si heu comptat bé, veureu que ja són 20 anys els que han passat des d'aquella inauguració. Una data que, els treballadors de la residència, treballadors d'ABD, entitat gestora del centre des de fa gairebé 10 anys, hem volgut ser còmplice oferint una festa de celebració per aquesta data tan important, una festa adreçada als usuaris, treballadors, familiars, voluntaris, escola i, com no, al poble.

Permeteu-me doncs que, com a treballadora de la Residència/ABD que sóc, us faci cinc cèntims d'aquest dia, un dia en què vam vestir el centre de gala per a l'ocasió, potser sense massa floritures pomposes, però sí amb molt d'amor i respecte per aquesta casa que acull a tantes persones al llarg dels anys.

En tota festa hi ha una benvinguda, aquesta ens la va oferir la directora del centre Imma Prim explicant les activitats previstes en la celebració i a més a més, fent les presentacions de les persones invitades a l'acte. Des d'ABD hi van assistir la Sra. Àngels Guiteras, gerent d'ABD i presidenta de la Taula del Tercer Sector Social de Catalunya; en segon lloc a la Sra. Felisa Pérez, directora tècnica i presidenta d'ABD; tot seguit a la Sra. Pilar Rodríguez, directora UOPSS ABD i adjunt gerència ABD. També ens van acompanyar la Fina Castaño, directora de l'àrea PAD d'ABD i la Sra. Olga Gibert. Els seus parlaments van anar cap al mateix rumb, cap a la mateixa línia: treballar per donar un servei centrat en

la persona i gestionar la Residència/Centre de Dia Sant Pere Claver amb tots els recursos possibles, però necessaris, per oferir el servei que es mereix l'usuari. També vam tenir com a convidat el Sr. Josep Riera, alcalde de Verdú, el mossèn Ramon Roca i, com no podien faltar, els nens de l'Escola Jardí de Verdú, amb qui tantes vegades hem col·laborat en activitats intergeneracionals, ens van acompanyar amb els seus cants un cop més. En acabar els parlaments i les cançons, l'Imma Prim ens va explicar que en aquesta celebració entrava una altra inauguració, la del jardí recentment arreglat.

Jo, d'aquest 20 anys, solament en fa 10 que treballo a la Residència Sant Pere Claver/ABD, 10 anys que formo part d'aquesta gran família que és ABD, 10 anys mimant aquesta petita casa. Però, a l'igual que les pedres que la guarden dels vents, hi ha treballadors que fa 20 anys que guarden la casa oferint un bon servei als usuaris. A aquests treballadors, doncs, se'ls va donar un diploma pel seu treball durant aquests anys. També es va donar un diploma als usuaris més antics del centre.

Per acabar, deixeu que us digui que la festa no és festa en una casa si no hi ha pastís d'aniversari. Doncs bé, no només hi havia un sol pastís amb 20 espelmes, els treballadors, familiars i voluntaris de la Residència Sant Pere Claver van portar dolços i salats per fer la vetllada més completa, taules plenes de diferents degustacions, des d'una coca de iogurt fins a un cóc de recapte passant per un pastís de poma. El més important però és que tot era casolà, sense massa floritures però fet des del cor, amb amor i respecte.

Gràcies a tothom per haver entrat a casa nostra amb el vent de marinada més dolç de l'any.

Laura
Zubiaur

Benvolguts verdunins i verdunines

Voldria agrair-vos, en el meu nom i en el de tota la família, les moltes mostres d'afecte que ens heu fet arribar des de la mort del Ferran, deixant-nos palès que era reconegut i apreciat entre vosaltres.

Ens sentim sincerament estimats pels habitants de Verdú.

Agraeixo la càlida acollida amb la qual obsequieu la meva mare, facilitant-li a bastament la incorporació a la vida de la nostra vila.

Agraeixo la camaraderia dels amics del meu fill Maiol amb la qual l'ajuden a superar una ocasió tan dura de viure.

Agraeixo als meus amics el seu suport incondicional, sense vosaltres tot hagués estat

molt més difícil. Gràcies per acompanyar-me, fins i tot quan jo deia que no volia. Per una preciosa cerimònia de comiat tan plena de sentiments, de tendresa, d'amor. Gràcies per trucar-me, per convidar-me, per escoltar, per deixar-me plorar. Gràcies per respectar el meu silenci, el meu tancament, fins i tot la meva incoherència... no deixeu de comptar amb mi que us necessito molt!

Agraeixo a la revista Xercavins la publicació dels escrits de comiat al Ferran. Els he llegit tantes vegades...

Gràcies a tots!

Desitgem que el 2014 sigui un any millor on la força, la constància i la llum ens guïïn a l'equilibri.

Manel,
un de la
colla

Trobada

El passat dia 1 de desembre, els nats l'any 1948 vàrem fer una gran festa i el motiu era prou escaient, celebrar la nostra jubilació, érem una bona colla, encara que no tots...

El Ramón, de Viatges Artsol, ens va organitzar una excursió d'un dia. Al matí, es va visitar el Museu del Ferrocarril a Vilanova i la Geltrú, tots vàrem gaudir veient aquelles

velles màquines de vapor i pujar als vagons dels trens antics i moderns i fer fotografies, en veure aquelles màquines encara sentíem amb nostàlgia el seu xiulet i l'olor del fum negre, tot recordant el famós tren "Platillo" que passava per Tàrraga. Un museu fantàstic, digne de visitar, que guarda autèntiques joies del món ferroviari.

L'autocar ens portà cap a Torredembarra a dinar, amb la Tere de guia, que anava comentant el més important d'aquelles comarques, per nosaltres desconegudes. Un cop aquí, anem al barri marítim al restaurant Clamar, bufet lliure de peix i marisc... el dinar va ser esplèndid i abundant, regat amb bons vins i cava, tots vàrem fer el nostre paper... i ningú es va quedar amb gana. A les postres no hi va faltar el tradicional brindis de felicitació, amb una animada sobretaula que s'allargà fins al vespre, i va ser el punt final de la trobada. Tots gaudírem molt i amb la il·lusió de repetir.

Un dia per recordar, una trobada per no oblidar, que l'amistat i l'alegria d'aquell dia sigui la senyera de la nostra jubilació.

**Miquel
Torres**

Presi-
dent del
Grup de
Recer-
ques
de les
Terres de
Ponent

La ceràmica negra de Verdú. Cantirers i Terrissaires

Ens complau comunicar-vos que el proper més d'abril de 2014, el Grup de Recerques de les Terres de Ponent té previst d'editar un llibre de la Col·lecció CUM LAUDE que és d'interès per a la historiografia de la vila de Verdú: *La ceràmica negra de Verdú. Cantirers i Terrissaires*.

L'obra compta amb un exhaustiu estudi documental i genealògic de les famílies i tallers de ceramistes de la tradicional ceràmica negra que tant renom ha donat a la població de Verdú. A més a més, s'hi reproduceix documents i contractes relacionats amb la gestió i el gremi de cantirers, així com la relació de forns que ha generat l'explotació del fang, el qual s'apropa a la cinquantena o més. És una obra completa que ens apropa al coneixement d'una part important de la història econòmica i tradicional de bona part dels verdunins, la qual ens ha ofert l'historiador local Ramon Boleda Cases.

Anant més enllà, era necessari que l'obra històrica comptés amb uns estudis més recents que s'inspirassin en les formes, en la tipologia de les produccions de ceràmica negra que han generat els ceramistes i terrissers de la vila. Així com l'estudi espacial i topogràfic dels forns de tipologia moruna que han sobreviscut als temps moderns. Aquesta part ha estat treballada per l'arqueòleg Ramon Cardona i Colell amb la col·laboració del fotògraf Francesc Corpas i del Servei de Topografia de la Diputació.

Aquesta nota està adreçada a l'esperit solidari dels veïns, atès que en temps de crisi, el sol fet de proposar i tirar endavant un projecte editorial és simplement agosarat. Per això, us oferim l'oportunitat de ser generosos subscriptors d'un llibre que recull part de la vostra història i que amb el vostre gest de suport al Grup de Recerques la gosadia d'uns quants pugui esdevenir una festa per a Verdú i un record per a les noves generacions. Totes les persones interessades en el llibre poden fer la subscripció a l'Oficina de Turisme de Verdú.

La ceràmica negra de Verdú. Cantirers i terrissaires

Col·lecció

CUM LAUDE

Reconeixement a la investigació

Obra històrica de Ramon Boleda Cases

Estudi tipològic i dels forns de ceràmica de Ramon Cardona i Colell

Grup de Recerques de les Terres de Ponent

Gemma
Casteràs
Aylón

Estudi
d'arquitectura
GM4

El rebedor

És el lloc on ens posem i traiem el que portem del carrer i recobrem la calidesa de la llar. És l'espai on rebem les visites i, per tant, la nostra carta de presentació.

La gran majoria són espais interiors i reduïts, fins i tot, en alguns habitatges se'n prescindeix o és part d'un passadís.

Per poder treure el màxim partit al vostre rebedor heu de dissenyar-lo amb poc mobiliari, pràctic, funcional i al mateix temps decoratiu. És convenient que sigui un lloc vistós i acollidor, acord amb la decoració de la llar.

Poseu objectes útils, que us permetin deixar les sabates, els abrics, les claus, el correu... és suficient amb la col·locació d'un moble modular, una còmoda, una taula petita, un banc o fins i tot, un simple prestatge.

Els excessos mai són bons, així que poc i ben col·locat. Eviteu abarrotar l'espai del que disposeu. És molt important que es vegi ampli i ordenat.

Un cop hàgiu escollit els elements que hi voleu col·locar, ja podeu triar la pintura. El blanc i els tons neutres (beig, cremes, arenes...) són molt apropiats per pintar les parets d'un rebedor, ja que amplien visualment l'espai i potencien la claredat de l'ambient. Introduir notes de color més intenses com verds, marenjos o turqueses per destacar una o varies parets, fa que al mateix temps ressalti la claredat del color neutre. Si, a més a més, hi poseu un mirall, augmentareu considerablement les qualitats d'amplitud i lluminositat.

Per acabar de donar calidesa i personalitat a l'espai, poseu objectes decoratius. Tot val, des de les obres d'art, fins a originals làmpades de taula, bancs vistosos, teixits extremats com coixins, catifes... Les peces antigues són ideals, donen un toc personal, càlid i d'actualitat. Recordeu l'article anterior sobre el "Vintage".

Ramon
Cardona
i Àngels
Salcedo

Primera cuita experimental al forn ibèric de Verdú

El dia 26 d'octubre de 2014 es va encendre finalment el forn ibèric de Verdú carregat amb 168 rèpliques de peces ibèriques com les trobades al poblat dels Estinclells. La cuita va durar unes disset hores i es va aconseguir per primer cop a Verdú coure atuells ibèrics en un forn com els que els ibers deuen utilitzar fa més de dos mil anys.

Prèviament a la cuita es van haver d'enfornar peces de diferents formes i mides: gerres, àmfores, càlats, tasses. Aquesta va ser una feina molt important i complexa. No és el mateix enfornar sillons i càntirs, experiència que s'ha fet repetidament durant moltes generacions a Verdú, que enfornar objectes ceràmics ibèrics sense una experiència prèvia. Aquest va ser un dels grans reptes de

l'experimentació, deduir i aprendre com els ibers apilaven dins un forn les peces que els seus terrissers modelaven. Amb molta cura, Magí Sambola va anar disposant dins el forn cadascuna de les peces, falcant-les una a una i estudiant sobre el terreny la millor manera de fer una bona càrrega. El resultat de la cuita ve donat en gran part per la sòlida disposició de les peces dins el forn, evitant qualsevol desplaçament durant la cuita.

Després de dedicar tot un dia a enfornar, es va tapiar la porta de càrrega i descàrrega del forn i va començar la cuita. Abans s'havien disposat quatre sensors piromètrics per calcular la temperatura en diferents punts del forn. En algunes parts del forn es va arribar a una

temperatura de 900°, que és la que necessita un forn de llenya com aquest per obtenir un bon resultat. En altres bandes del forn es va arribar a 800°, temperatura una mica justa per aconseguir una duresa perfecta de la ceràmica. Cal tenir en compte que no es va acabar d'omplir el forn a causa de la seves grans dimensions. Això va causar unes menors temperatures a la part alta buida, entre 600° i 700°. L'experimentació va comptar

tothora amb el control dels ceramistes Magí Sambola i Enric Orobitg. Al final el resultat va semblar més que positiu a tots els participants, essent com va ser la primera vegada que es feina una iniciativa semblant. No va arribar al 30% el material amb desperfectes, esquerdes i trencaments. A partir d'ara es dedicaran tots els esforços a poder continuar fent més cuites per perfeccionar tot el procés.

Elisa Ferrer Elies
Tècnica de Turisme del Consell Comarcal de l'Urgell

Avui parlem de ... **L'Oli d'oliva de l'Urgell**

L'Any de neu, any d'olives

Entre olivera i olivera, dotze passes de carrera

Si l'olivera és florida per Sant Joan, oli fareu en quantitat gran

Pel maig floreix l'olivera i grana el blat

Qui escarra les olives abans del gener, té olives enguany i l'any que ve

Les olives es cullen entre novembre i desembre i arriba l'hora d'elaborar i comercialitzar aquest "líquid d'or" tan preuat a la gastronomia i a les taules de la nostra cuina mediterrània: l'oli d'oliva.

És ben cert que no m'imagino un pa amb tomàquet o una amanida verda sense aquell oli d'oliva extra tan saborós.

Impensable una truita de patates o una cassola de tros amb caragols sense el sofregit preparat amb oli d'oliva.

Tampoc seria el mateix un peix al forn sense el rajolí d'oli d'oliva que li dona aquell toc tan gustós i peculiar.

L'oli d'oliva és doncs, un ingredient indispensable a les cuines de casa nostra, i forma part de la dieta mediterrània, saludable que contribueix a gaudir d'un bon estat de salut, així doncs cal consumir-ne cada dia, junt amb altres aliments com són la fruita, la verdura, el pa, els cereals, l'aigua, l'arròs....

L'oli d'oliva sempre ha estat present a la gastronomia, en un format o en altre, amb diferents gustos i aromes com per exemple al timó o a l'estragó.

Antigament era molt utilitzat per mace-rar i conservar els aliments, com el formatge o algunes carns.

I de gran servei com a remei casolà per guarir certes malalties lleus com el mal de coll o el mal d'orella.

L'Oli d'Oliva amb Denominació d'Origen Protegida les Garrigues reconeix l'oli d'oliva que està sotmès a rigorosos controls de producció i elaboració que garanteixen l'origen i la màxima qualitat del que, sens dubte, és un dels millors olis del món.

Així els controls certifiquen pràctiques agrícoles correctes i respectuoses amb el medi ambient i que només s'utilitza oliva arbequina d'alta qualitat, collida directament de l'arbre per preservar les propietats naturals del fruit. Té un gust afruitat d'oliva fresca, dens i amb cos, amb fragàncies que recorden diversos fruits, principalment el tomàquet i l'ametlla verda.

Segons el moment de la collita de l'oliva, podem diferenciar dos tipus d'oli: afruitat verd, procedent d'una collita més primerenca, d'oliva verda, de sabor ametllat amarg i lleugerament picant al final; i afruitat dolç, que prové d'una collita més tardana, d'oliva madura, més dolcenc i amb una intensitat més suau dels atributs.

Altres DOP de Catalunya són la de Siurana, la de la Terra Alta, la de l'Empordà i la de baix Ebre-Montsià. En total són 5 les Denominacions Protegides d'Oli d'Oliva que hi ha a Catalunya.

A la comarca de l'Urgell hi ha diversos molins i cooperatives on es pot trobar l'oli d'oliva verge, alguns són ecològics i altres amb DOP Les Garrigues.

Són:

BELIANES

CAMINS DE VERDOR- OLI D'OLIVA EXTRA ECOLÒGIC
 COOPERATIVA DEL CAMP - OLI D'OLIVA AMB DOP
 LES GARRIGUES

XAVIER BALSELLS (CAL SALERO)- OLI D'OLIVA

BELLPUIG

COOPERATIVA DEL CAMP- OLI D'OLIVA

CIUTADILLA

COOPERATIVA DEL CAMP ST. ISIDRE- OLI D'OLIVA
 MIQUEL R. SEGURA- OLI D'OLIVA
 ECOSETRILL- OLI D'OLIVA ECOLÒGIC

GUIMERA

COOPERATIVA DEL CAMP NOSTRA SENYORA DE LA
 BOVERA- OLI D'OLIVA AMB DOP LES GARRIGUES
 OLIS CAL JAN- OLI D'OLIVA

LLORENC DE ROCAFORT

COOPERATIVA DEL CAMP- OLI D'OLIVA

MALDÀ

COOPERATIVA DEL CAMP- OLI D'OLIVA AMB DOP
 LES GARRIGUES

NALEC

COOPERATIVA DEL CAMP- OLI D'OLIVA

ELS OMELLS DE NA GAIA

COOPERATIVA DEL CAMP- OLI D'OLIVA

ROCAFORT DE VALLBONA

MOLÍ DE ROCAFORT DE VALLBONA-
 OLI D'OLIVA AMB DOP LES GARRIGUES

SANT MARTÍ DE MALDÀ

MOLÍ DURAN- OLI D'OLIVA VERGE EXTRA
 COOPERATIVA DEL CAMP-
 OLI D'OLIVA AMB DOP LES GARRIGUES
 CAL CABÓ - OLI D'OLIVA
 MOLÍ DE SANT MARTÍ- OLI D'OLIVA

TÀRREGA

OLIS BORGES PONT- OLI D'OLIVA VERGE I ALTRES
 VARIETATS
 OLIS FRANQUESA- OLI D'OLIVA

VALLBONA DE LES MONGES

L'OLIVERA- OLI D'OLIVA
 COOPERATIVA DEL CAMP DE VALLBONA-
 OLI D'OLIVA EXTRA

Manel
Pont
i Solsona

D'això en fa 50 anys.

Ca l'Agustí de la Francisqueta que feia cantonada amb el carrer de Santa Magdalena i que es va enderrocar l'any 1963, juntament amb cal Sec i ca la Beneïda, per a fer la nova façana lateral i el jardí del Santuari de Sant Pere Claver.

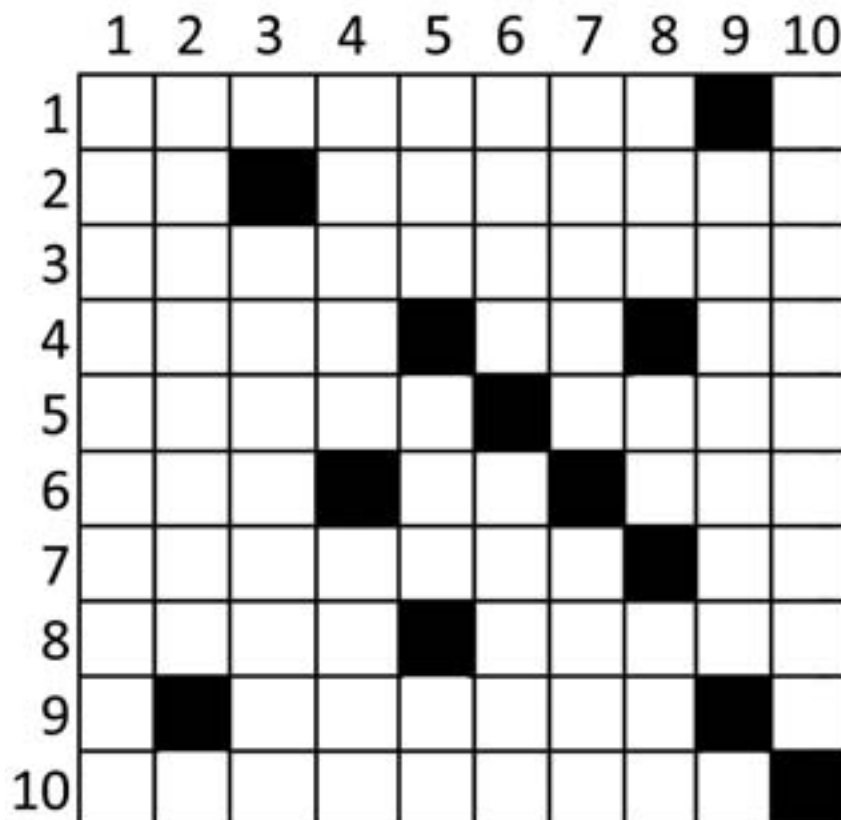
Totes les pedres d'aquestes cases foren guardades i recol·locades a la nova façana del jardí.

D'això en fa 50 anys.

ENTRETENIMENTS

Beatriu
Foguet
i Vidal

Mots encreuats

HORIZONTALS

- 1.- El mes més nadalenc. Nord.
- 2.- Perfectament, a l'inrevés. Plaer intens i exquisit.
- 3.- Molt probablement.
- 4.- Ell també va descalç, igual que l'oca. Vocals. Sis.
- 5.- Donar a llum a l'inrevés. Si estan del dret poden ser blancs, negres, rosats, dolços, rancis, secs...
- 6.- Resem sense vocals. Americi. Gairebé a l'àtic.
- 7.- Àcid acètic. Àstat.
- 8.- Relatiu a l'anus, a l'inrevés. Explica, conta.
- 9.- La primera. On-deja. Tarragona.
- 10.- Aranya verinosa.

VERTICALS

- 1.- Que ha perdut els lligams, les arrels.
- 2.- Persona que treballa fustes fines per fer-ne mobles. Preposició.
- 3.- Sud. Afecte, unió fraternal.
- 4.- Forma, ensenya i instrueix. Popularment, cançó de bressol.
- 5.- Pur, sense mescla. Au que obre la cua com un ventall acolorit. Dino només les consonants.
- 6.- Color mariner. Seixantena part d'una hora.
- 7.- Poden ser assonants o consonants. És una mica calúmnia.
- 8.- Enric Camps Esteve. Sodi. Vint-i-cinc cèntims de l'antiga pesseta.
- 9.- Convidar. Vocal.
- 10.- Nadal.

Via Catalana

*diversos
autors*

CLÍNICA DENTAL

Dr. Juan Elías Pérez Vargas

Odontòleg col. 2255

*Promocions, Descomptes,
Pagament en 12 mesos
sense interessos*

TÀRREGA

GUISSONA

RX TELERADIOGRAFIA • IMPLANTS EN 12h. • ESTÈTICA DENTAL

www.clinicadentaltarregaguissona.com i també al facebook

Av. Onze de Setembre, 35 Tel. 973 551 114
25210 **GUISSONA**

C/ La Plama, 1, 1r 2n Tel. 973 313 294
25300 **TÀRREGA**